

KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISYN JA PUUTTUMISEN SUUNNITELMA

VARHAISKASVATUS/ESIOPETUS

Lapsella on oikeus suojaan fyysistä ja psyykkistä väkivaltaa vastaan. Kaikilla lapsilla on samat oikeudet ja he ovat samanarvoisia, eikä ketään saa syrjiä. (YK:n Lasten oikeuksien yleissopimus artikla 2, 19)

Varhaiskasvatuksessa esiintyvät kiusaamisen muodot

- **Fyysinen**

- Lyöminen, Potkiminen, Kamppaaminen, Esteenä oleminen, Vaatteiden repiminen, Nipistely, Kivien ja hiekan heittäminen, Leikkien sotkeminen

- **Psyykkinen**

- Uhkailu, Manipulointi, Kiristäminen, Ilveily, Ilmeily, Poissulkeminen, Leikin sääntöjen muuttaminen, Selän takana puhuminen, Puhumatta jättäminen

- **Sanallinen**

- Haukkuminen, Nimittely, Härnääminen, Lällättäminen, Vaatteiden, hiusten ym. kommentointi

Ennaltaehkäisy

- Positiivinen ja myönteinen vuorovaikutus, lapsen vahvuudet huomioiva kasvatus, sensitiivinen läsnäolo
- Leikin havainnointi, ohjaaminen ja osallistuminen
- Keskustelu lasten kanssa ystävyydestä ja kiusaamisesta (draama, kirjallisuus)
- Tunteiden tunnistaminen, nimeäminen ja ilmaiseminen
- Tunnetaitojen opettaminen lapsille
- Lapsen itsetunnon vahvistaminen
- Erilaisten myönteisten ratkaisumallien harjoittelu
- Lasten kanssa yhdessä sovitut säännöt (kuvin ja sanoin)
- Pienryhmätoiminta

Kun loukkaavaa käytöstä tai kiusaamista esiintyy

- Aikuisen välitön puuttuminen ja yhteneväiset toimintatavat
- Jokaisen aikuisen tehtävä on kuunnella lasta!
- Tilanteen oikeudenmukainen, yksilöllinen ja perusteellinen selvittäminen välittömästi sekä vielä yhdessä vanhempien kanssa tilanteesta riippuen
- Kannustus lasten omaan kertomiseen ja rehellisyyteen tilanteesta
- Seuranta
- Keskustelu vanhempien kanssa ja ryhmän kasvattajien informointi

Koti

- Hoito- ja esiopetusaikojen noudattaminen ja lapsen säännöllinen osallistuminen varhaiskasvatukseen
- Positiivinen asenne varhaiskasvatukseen ja tuki kasvatustyöhön
- Keskusteleminen päivän kulusta lapsen kanssa
- Kodin kasvatusarvoista ja tapakasvatuksesta keskusteleminen on tärkeää
- Lapsen leikin ja kaverisuhteiden tukeminen
- Lapsi omaksuu sääntöjä ja tapoja ottamalla mallia aikuisen käyttäytymisestä ja esimerkistä
- Tunteiden tunnistaminen, nimeäminen ja ilmaiseminen

Tämä sivu liitetään kotiin annettavaan kiusaamisen arviointilomakkeeseen

Seuranta

Kiusaamistilanteiden loppumisen varmistamiseksi on tarpeellista tehdä johdonmukaista seuranta. Seuranta on hyvä tehdä kirjallisesti, jotta siitä jää myös dokumentti esimerkiksi vanhempia varten. Seurannassa tärkeää on kysyä myös lapsilta sekä vanhemmilta, onko kiusaaminen päättynyt ja mitä he ajattelevat tilanteesta. Myös muilta ryhmän lapsilta voidaan kysyä.

Seuranta suunniteltaessa huomioidaan seurannan pituus ja tiheys sekä kuka seurannasta ja sen kirjaamisesta vastaa.

Joskus varhaiskasvatuksen henkilöstö voi kokea, että omat keinot tilanteen lopettamiseksi eivät riitä. Tällöin on hyvä ottaa yhteyttä varhaiskasvatuksen erityisopettajaan, oppilashuoltoon tai muuhun kunnassa toimivaan työntekijään esimerkiksi psykologiin tai neuvolaan. Ryhmän henkilökunta saa heiltä apua ja tukea sekä uusia keinoja koettaa ratkaista tilanne. Myös vanhemmat voivat halutessaan pyytää ulkopuolista tukea.

Arviointi

- Ennaltaehkäisyn ja kiusaamiseen puuttumisen lisäksi omaa toimintaa tulee arvioida säännöllisesti, jotta mahdolliset kehittämistarpeet nousevat esille. Ryhmäkohtaista varhaiskasvatussuunnitelmaa tulee muokata vuosittain lapsiryhmien vaihtuessa, jotta ne ovat toimivia jokaisena toimintakautena.
- Arvioinnin tavoitteena on pohtia, kuinka suunnitelma toimii kiusaamista ehkäisevän työn tukena, ovatko riidat ja konfliktit vähentyneet, ovatko lasten sosiaaliset taidot kanttuneet ja saavatko lapset riittävästi positiivista vuorovaikutusta ryhmässä.
- Arviointi (lomakkeet liitteenä) voi tapahtua vanhempainilloissa, vasukeskusteluissa sekä työtiimeissä
 - Kyselyt lapsille ja vanhemmille
 - Henkilöstön itsearviointi

